POLIISI
POLIISIAMMATTIKORKEAKOULU

100 HYÖDYLLISTÄ SANAA VENÄJÄKSI

Minikieliopas valvonta- ja hälytystoimintasektorille

Hilla Metsola

5/2020

POLIISIAMMATTIKORKEAKOULUN OPINNÄYTETYÖ / AMK

Tiivistelmä

Tekijä(t)	Tutkinto
Hilla Metsola	Poliisi (AMK)
Julkaisun nimi 100 hyödyllistä sanaa venäjäksi: Minikieliopas valvonta- ja hälytystoimintasektorille	Julkisuusaste Julkinen
Ohjaaja Mika Kyyrö	Opinnäytetyön muoto Toiminnallinen opinnäytetyö

Tiivistelmä

Tämän toiminnallisen opinnäytetyön tarkoituksena on kehittää apuväline venäjänkielisten asiakkaiden kohtaamiseen valvonta- ja hälytystoimintasektorilla. Opinnäytetyössä paneudutaan venäjänkielisten asiakkaiden kohtaamiseen eri näkökulmista, ja tarjotaan ratkaisuja tilanteisiin, joissa yhteistä kieltä ei löydy.

Venäjän kielen osaamiselle on poliisissa kova tarve, koska venäjää puhuvat ovat suurin vieraskielinen ryhmä Suomessa. Venäjänkielisiä asiakkaita kohdataan esimerkiksi liikenteenvalvontatehtävissä, jolloin yksittäisilläkin sanoilla voi olla merkitystä. Venäjän kieltä kirjoitetaan kyrillisin kirjaimin, joten kieltä on vaikea käyttää ilman niiden osaamista.

Opinnäytetyö koostuu raporttiosasta ja produktista. Raporttiosassa käydään läpi aiheeseen liittyvää teoriaa, ja siinä kuvaillaan produktin kirjoittamisprosessi. Opinnäytetyön produktina on luotu 100 venäjänkielisen sanan minikieliopas. Minikielioppaassa venäjänkielistä sanastoa on käännetty lausuttavaan muotoon, jotta myös venäjää osaamaton pystyisi ratkomaan tilanteita asiakkaan kielellä.

Sivumäärä	Tarkastuskuukausi ja -vuosi
20 + 4 liitesivua	Toukokuu 2020

Avainsanat

Venäjän kieli, venäjänkieliset, sanastot, kielioppaat, kielitaito

SISÄLLYS

1 JOHDANTO 1

2 AIHE JA TARPEEN ARVIOINTI 2

2.1 Venäjänkielisten määrä Suomessa 2
2.2 Venäjää puhuvien poliisien määrä 2
2.3 Omat kokemukset tarpeellisuudesta 3
2.4 Aiheesta muualla 4

3 VIITEKEHYS 4

3.1 Menetelmä 4
3.2 Lainsäädännön näkökulma 6
3.3 Venäjän kieli ja kyrilliset aakkoset 8
3.3.1 Translitterointi 8
3.3.2 ISO 9 9
3.3.3 SFS 4900 9
3.4 Tulkkaus 9
3.4.1 Puhelintulkkaus 10
3.4.2 Tulkkausohjelmat 11

4 PRODUKTI 11

4.1 Suunnitelma 11
4.2 Toteutus 12
4.2.1 Materiaalin hankinta 13
4.2.2 Materiaalin käsittely 14
4.3 Lopputulos 14

5 POHDINTA 15

5.1 Luotettavuus 15
5.2 Haasteet 16
5.3 Lopuksi 17

LÄHTEET 19

LIITE

1 JOHDANTO

Tämä opinnäytetyö käsittelee venäjän kieltä, osaamisen tarvetta, ja sen tuomia hyötyjä poliisityössä. Maailma kansainvälistyy, ja kielitaidon merkitys korostuu. Poliisi toimii valtuuksin, joilla voi olla kauaskantoiset vaikutukset. Kielitaito on siten myös osa sekä poliisien, että heidän asiakkaidensa oikeusturvaa. (Antinjuntti & Lammi 2013.)

Työharjoitteluni aikana pääsin näkemään ja kokemaan, millaista kielitaitoa poliisin työssä saattaa tarvita. Suurimmat haasteet kommunikaation suhteen syntyivät monesti silloin, kun osapuolten välillä ei ollut yhteistä kieltä. Omat venäjän kielen taitoni ovat peräisin lukion lyhyen oppimäärän suorittamisesta. Kielen osaamiselle ei kuitenkaan ole ollut sen jälkeen tarvetta, ja taidot ovat päässeet unohtumaan. Harjoitteluni aikana kuitenkin havahduin siihen, miten tärkeä ja hyödyllinen ominaisuus venäjän kielen osaaminen olisi. Se motivoi kehittämään omaa kielitaitoa, ja samalla herätti ajatuksen venäjän kieleen paneutumisesta opinnäytetyön muodossa.

Opinnäytetyöni tarkoituksena on tutustuttaa lukijaa venäjänkieliseen ammattisanastoon, ja madaltaa kynnystä kielen käyttämiseen työtehtävissä. Työssä perehdytään venäjän kielen tarpeellisuuteen, sekä siinä esitellään esimerkkitilanteita, joissa kielitaidosta olisi ollut hyötyä. Lisäksi aihetta tarkastellaan lainsäädännön näkökulmasta. Venäjän kielen siirtokirjoituksen eri standardeihin tutustutaan pintapuolisesti, samoin kuten eri tulkkauspalveluihin.

Aihetta ei lähestytä juurikaan kielitieteellisestä näkökulmasta, koska se ei ole alaani liittyvä opintokokonaisuus. Näin ollen, osaaminen pitäisi hankkia erikseen, ja vaarana on, että teoria jää hyvin pintapuoliseksi ja perustiedon tasolle. Teoksessa Tutki ja kirjoita todetaan, että aiheen valinnassa tulisi välttää uusien taitojen hankkimista, koska aika ei yleensä riitä siihen (Hirsjärvi ym. 2004,75).

Opinnäytetyöhöni kuuluu raportointiosuus, sekä liitteenä oleva produkti. Produktina on tehty 100 sanan minikieliopas. Oppaan tarkoituksena on opettaa lukijaansa lausumaan kyrillisin kirjaimin kirjoitettuja sanoja ilman, että niitä osaa vielä lukea. Tavoitteena on, että oppaan avulla poliisimies selviää kielellisesti haasteellisista tilanteista.

Opas on kohdennettu erityisesti jo työelämässä oleville poliisimiehille, joilla ei ole samanlaisia mahdollisuuksia esimerkiksi valinnaisten kieliopintojen suorittamiseen, kuin

poliisiopiskelijoilla. Opas on kohdistettu niille, joilla ei ole venäjän kielen osaamista, mutta jotka kohtaavat venäjänkielisiä henkilöitä työtehtävissään. Se on apukeino arkisten poliisin virkatehtävien hoitamiseen.

2 AIHE JA TARPEEN ARVIOINTI

2.1 Venäjänkielisten määrä Suomessa

Suomen Venäjän suurlähetystön mukaan venäjä on kolmanneksi puhutuin kieli Suomessa, suomen ja ruotsin jälkeen (Venäjän Suurlähetystö Suomessa, 10.12.2019). Äidinkielenään venäjää puhuvia on Tilastokeskuksen mukaan ollut 2018 yli 79 000 henkilöä (Tilastokeskus, 10.12.2019). Pelkästään Turun alueella, jonne omat havaintoni sijoittuvat, on ollut vuonna 2016 Turun kaupungin tilastojen mukaan yli 3000 venäjänkielistä asukasta (Turun kaupunki, 10.12.2019).

2.2 Venäjää puhuvien poliisien määrä

Helsingin Sanomat uutisoi 2013, poliisien opiskelevan venäjää itärajalla. Uutinen on jo verrattain vanha, mutta viesti on selkeä (Pajuriutta, Salovaara, 2013). Tarvetta kielen osaamiselle on. Suorittaessani harjoittelua Lounais-Suomen poliisilaitoksella Turussa, tietooni tuli, että Turussa on valvonta- ja hälytyssektorilla vain yksi venäjän kielen taitoinen poliisi. Luonnollisesti tämä ihminen ei ole jatkuvasti käytettävissä, joten edes auttavan kielitaidon tarve korostuu.

Opinnäytetyötä varten halusin saada selville venäjän kielen taitoisten poliisien määrän valtakunnallisesti. Aloittaessani harjoittelua, minulta ja joiltain harjoittelijakollegoiltani kysyttiin Hätäkeskuksen Erica-hätäkeskustietojärjestelmää varten kielitaidosta. Poliisilaitoksen puolelta samanlaista kartoitusta ei ole kuitenkaan yhtä poikkeusta lukuun ottamatta tehty. Tämän perusteella heräsi kysymys, kartoitetaanko venäjän kielen taitoa hallinnossa millään tavalla.

Monilla laitoksilla tieto liikkuu vain ”puskaradion” kautta. Joku tietää jonkun, joka osaa kieltä, mutta tätä tietoa ei ole kirjattu mihinkään. Kielitaito on äärimmäinen valtti, joten on mielenkiintoista, miksi näin oleellinen tieto jää hyödyntämättä. Kielten erityisosaaminen olisi hyvä olla selkeästi tiedossa partioiden kesken, niin kuin muukin erityisosaaminen.

Myös Poliisin virkaehtosopimukseen kirjattu pykälä kielitaitolisästä, johon työntekijä on oikeutettu, mikäli muun kuin suomen tai ruotsin kielen taidosta on huomattavaa etu tehtävien hoitamiselle, ja sen käyttö on jatkuvaa (POL-2019-105, 94).

Kävin aiheesta sähköpostitse keskustelua Poliisiammattikorkeakoulussa vuodesta 2015 asti toimineen venäjän kielen opettajan Anna Klementjevan kanssa. Hänellä ei ollut tiedossa, mikä hallinnossa olevien venäjää taitavien poliisien määrä on. Klementjeva kertoi, että hän tietää Polamkissa olleen kolme äidinkielenään venäjää puhuvaa opiskelijaa. Lisäksi venäjän kielen taitoa on saattanut tulla aiempien opintojen tai työpaikkojen kautta. Esimerkkinä hän mainitsee Venäjän vastaisella rajalla työskennelleet. Klementjeva toteaa myös, että valinnaisella venäjän kielen kurssilla olleet opiskelijat ovat motivoituneita kehittämään ja hyödyntämään kielitaitoaan.

Suomessa oli vuoden 2019 loppupuolella noin 7300 poliisia (Salmi 2019). Siihen suhteutettuna kourallinen venäjän kielen taitoisia kuulostaa harmittavan vähältä, vaikkei tarkkaa tietoa puhujien määrästä ollutkaan saatavilla. Alueellisia eroja varmasti löytyy. Suurin tarve on luonnollisesti itärajalla, mutta varsinkin suuremmissa kaupungeissa kielitaidon tarve kasvaa koko ajan.

2.3 Omat kokemukset tarpeellisuudesta

Omat kokemukseni venäjänkielisen kielioppaan tarpeesta koostuvat pitkälti harjoittelussa vastaan tulleista tilanteista. Suoritin harjoitteluni Lounais-Suomen poliisilaitoksella Turun pääpoliisiasemalla.

Työmarkkinat ovat kansainvälistyneet vuosi vuodelta, ja erityisesti rakennusalalla on ulkomaista työvoimaa. Myös kuljetusalalla on runsaasti ulkomaista työvoimaa, mihin törmäsin muun muassa harjoitteluni liikennejaksolla. (Kokkonen, 2017.) Erityisesti raskaan liikenteen valvonnassa törmäsin kuljettajiin, jotka eivät osanneet englantia tai suomea. Niinkin yksinkertainen pyyntö, kuin digipiirturikortin tai kiekkojen, sekä lupa-asiakirjojen antaminen, oli haastava ilman yhteistä kieltä. Tuossa tilanteessa parilla venäjänkielisellä sanalla olisi hyvin pärjännyt. Lopulta oikeat asiakirjat saatiin, ja palauttaessani niitä kuljettajalle, sanoin venäjäksi ole hyvä, jolloin kuljettaja vastasi iloisesti hymyillen kiitoksen venäjäksi.

Poliisin työ on asiakaspalvelua parhaimmillaan. Ihmisissä herää selkeästi positiivinen reaktio, mikäli heidän omaa kieltään puhutaan, tai edes yritetään puhua. Asiakkaalle välittyy silloin tunne siitä, että hänen eteensä tehdään aidosti töitä, eikä häneen vieraskielisenä suhtauduta välinpitämättömästi. Mikäli poliisin asiakaskontakteihin voi vaikuttaa positiivisesti noinkin pienellä asialla, kuin sanomalla ole hyvä asiakkaan kielellä, uskon että oppaalla on paikkansa poliisin työympäristössä. Asiakkaalle jää poliisin kanssa toimimisesta positiivinen kuva, joka usein tuottaa hedelmää hyvän maineen jakamisena, ja yhteistyökykynä.

Mainittuani harjoittelussa venäjän kielen osaamisesta, kollegat totesivat lähes poikkeuksetta, että siitä on hyötyä, ja että sille olisi työyhteisössä kovasti tarvetta. Koen tämän merkkinä siitä, ettei venäjän kielen taitoisia ole materiaalitarjonnasta huolimatta tarpeeksi. Syynä voi hyvinkin olla materiaalin vaikea käytettävyys, joka edellyttää kyrillisten kirjainten osaamista.

2.4 Aiheesta muualla

Aiheeseen viitaten on aiemmin kirjoitettu useita opinnäytetöitä. Oskarin Heinosen opinnäytetyö Vieraskielisten kohtaaminen poliisin valvonta- ja hälytystoiminnassa (2019) vahvisti kokemaani. Heinonen oli tehnyt samoja havaintoja vieraiden kielten osaamisen, kuten venäjän, tarpeesta.

Antti Kallioinen on myös paneutunut opinnäytetyössään Ulkomaalaisen kohtaaminen liikennetehtävällä (2019) erilaisiin apuvälineisiin haastavia kommunikaatiotilanteita varten. Hän on oppaassaan tuonut esille muun muassa poliisin omat kielioppaat, sekä eri tulkkauspalveluiden yhteystietoja. Myös Kallioisen tekemät havainnot venäjän kielen tarpeesta olivat yhteneviä omien kokemuksieni kanssa.

3 VIITEKEHYS

3.1 Menetelmä

Opinnäytetöiden jaottelusta on monenlaisia versioita. Ne voidaan kuitenkin jakaa karkeasti kahteen ryhmään, tutkimuksellisiin ja toiminnallisiin opinnäytetöihin. Tutkimuksellisessa opinnäytetyössä keskitytään kartoittamaan jotakin ongelmaa tai ongelma-aluetta, tai pyritään selvittämään tai arvioimaan jonkin ilmiön nykytilaa. Toiminnallisesta opinnäytetyöstä

voidaan käyttää myös nimitystä tutkimuksellinen kehittämistyö, ja se on kaksiosainen. Toiminnallinen opinnäytetyö koostuu raportista ja tuotoksesta. (Haikansalo & Korander 2019, 4.)

Tutkimukselliselle opinnäytetyölle on siis ominaista jonkin ongelman tutkiminen. Tutkimuksellisessa opinnäytetyössä määritetään ensin tutkimusongelma, sitten valitaan tutkimusmenetelmät, joiden seurauksena syntyy ratkaisu tai vastaus (Kananen 2015, 64). Tutkimusmenetelmiä ovat laadullinen eli kvalitatiivinen ja määrällinen eli kvantitatiivinen tutkimus. Tutkimusongelman luonne määrittää käytettävän menetelmän. (Kananen 2015, 65.)

Laadullinen tutkimus soveltuu käytettäväksi silloin, kun ilmiötä halutaan ymmärtää, tai siitä tiedetään hyvin vähän (Kananen 2015, 70). Laadullisen tutkimuksen aineistonkeruumenetelmiä ovat muun muassa erilaiset yksilö- tai ryhmähaastattelut (Vilkka & Airaksinen 2003, 63). Lisäksi aineistoa voidaan kerätä käyttämällä erilaisia dokumentteja, kuten kuvia, videoita ja äänitteitä, sekä havainnoimalla ja sähköpostihaastattelulla (Kananen 2015, 81).

Määrällinen tutkimus soveltuu opinnäytetyön aineistokeruumenetelmäksi, kun tutkimusongelma perustuu johonkin olemassa olevaan teoriaan. (Kananen 2015, 73). Määrällisestä tutkimuksesta on hyötyä silloin, kun opinnäytetyöhön tarvitaan mitattavaa, numeraalista tietoa (Vilkka & Airaksinen 2003, 58). Määrällisen tutkimuksen aineistonkeruu menetelmiä ovat kyselyt ja tilastot (Kananen 2015, 81).

Jotta aihe soveltuisi tutkimukselliseksi opinnäytetyöksi, siitä pitäisi muodostaa tutkimusongelma. Tällaisia voisivat olla esimerkiksi, ”miten venäjänkieliset asiakastilanteet koetaan valvonta- ja hälytyssektorilla”, tai vaikkapa ”tilastotietoa venäjänkielisten asiakkaiden kohtaamisesta x ajanjaksolla”. Ensimmäinen soveltuisi laadulliseen tutkimukseen, ja jälkimmäinen määrälliseen tutkimukseen.

Tämä työ on toteutettu toiminnallisena opinnäytetyönä. Menetelmäksi valikoitui toiminnallinen opinnäytetyö, koska halusin tehdä jonkin konkreettisen tuotoksen pelkästään tutkimuksellisen työn sijaan. Hanna Vilkka ja Tiina Airaksinen kirjoittavat teoksessaan Toiminnallinen opinnäytetyö (2003, 9), että toiminnallinen opinnäytetyö on vaihtoehto tutkimukselliselle opinnäytetyölle. Sen tavoitteena on muun muassa käytännön toiminnan ohjeistamista, opastamista tai toiminnan järjestämistä. Siinä yhdistyvät tutkimusviestinnän keinoin toteutettu raportointi, sekä käytännön toteutus. Toteutus voi olla esimerkiksi tapahtuman

järjestäminen, perehdytysopas tai vaikka kotisivut. (Vilkka & Airaksinen 2003, 9.) Keinoja ja vaihtoehtoja on siis monia.

Toiminnallinen opinnäytetyö voidaan siis jakaa karkeasti kahteen osaan, raporttiin ja tuotokseen, eli produktiin. Raportti on kirjallinen esitys siitä, miten tuotos on syntynyt (Salonen 2013, 25). Raportista selviää muun muassa mitä, miksi ja miten on tehty, ja mitä sen tuloksena on syntynyt. Raportti on kuvaus työprosessista, jossa kirjoittaja myös arvioi omaa prosessiaan, tuotosta ja oppimista (Vilkka & Airaksinen 2003, 65).

Produkti, eli tuotos, on usein kirjallisessa muodossa, mutta se on ominaisuuksiltaan erilainen verrattuna raporttiin. Produktin tarkoituksena on puhutella kohderyhmää (Vilkka & Airaksinen 2003, 65). Toiminnallisessa opinnäytetyönä tuotettu produkti ei kuitenkaan yksinään riitä. Opinnäytetyön kriteerien täyttämiseksi siinä tulee yhdistää myös alaan kohdistuvaa teoriatietoa, ja kirjoittajan täytyy pystyä pohtimaan käytännön ratkaisujaan teoriaan peilaten. Toiminnallisessa opinnäytetyössä viitekehys voi kuitenkin rakentua vain pienen teoreettisen osan ympärille. Ei välttämättä ole ajallisesti järkevää, tai tarkoituksen mukaistakaan työtä tarkastella koko teorian näkökulmasta. (Vilkka & Airaksinen 2003, 41-43.)

Vilkka ja Airaksinen toteavat myös, että opinnäytetyön tulisi olla muun muassa työelämälähtöinen, käytännönläheinen ja alan tietojen ja taitojen hallintaa osoittava (2003,10). Työni aihe on hyvin sidottu työelämään, koska ajatus tämän tyyppisestä työstä on herännyt nimenomaan työtehtävillä. Työni on myös käytännönläheinen, koska siinä on ajateltu muun muassa helppokäyttöisyyttä ja toimivuutta työtehtävien lomassa. Lisäksi työssä tulee esille poliisityötä ohjaavat normit, jotka ovat olennainen osa työn teoriapohjaa, ja niiden tunteminen osoittaa alalla tarvittavien tietojen ja taitojen hallintaa.

Myös kohderyhmän määrittäminen on tärkeä osa toiminnallisen opinnäytetyön produktin kannalta. Se auttaa produktin sisällön rajaamisessa ja määrittämisessä. (Vilkka & Airaksinen 2003, 40.) Oman produktini kohderyhmä on pääasiassa valvonta- ja hälytyssektorissa työskentelevät poliisit.

3.2 Lainsäädännön näkökulma

Poliisin opinnoissa käydään läpi koko koulutuksen ajan lakeja, joihin toimintamme perustuu. Lait, ja niiden ydinajatukset luovat pohjan kaikelle poliisin toiminnalle. Yksi näistä

ydinajatuksista on Poliisilain 1 luvun 4 §:ssä (22.7.2011/872), jossa puhutaan vähimmän haitan periaatteesta (PolL 1:4 §).

> 4 § Vähimmän haitan periaate
> Poliisin toimenpiteillä ei kenenkään oikeuksiin saa puuttua enempää eikä kenellekään saa aiheuttaa suurempaa vahinkoa tai haittaa kuin on välttämätöntä tehtävän suorittamiseksi.

Miten tämä liittyy venäjän kielen osaamiseen? Kuvitellaan tilanne, jossa pysäytetään ajoneuvo tarkastusta varten. Kuljettajana istuu venäjänkielinen henkilö, joka ei ymmärrä suomea, tai englantia. Partio taas ei ymmärrä venäjää. Kuljettajan henkilöllisyys halutaan saada selville, mutta yhteisymmärrystä ei löydy.

Poliisilain 2 luvun, 1 §:n (22.7.2011/872) mukaan ”poliisimiehellä on yksittäisen tehtävän suorittamiseksi oikeus saada jokaiselta tiedot tämän nimestä, henkilötunnuksesta tai sen puuttuessa syntymäajasta ja kansalaisuudesta sekä paikasta, josta hän on tavoitettavissa.” (Pol 2:1 §). Tilanteeseen ei löydy ratkaisua, väärinkäsityksiä saattaa syntyä molemmin puolin ja henkilöllisyyden selvittäminen venyy ja venyy. Työvuorossa olevista poliiseistakaan kukaan ei puhu venäjää, ja lopulta päädytään soittamaan tulkkauspalveluun.

Kun verrataan ajoneuvon pysäytyksen kestoa, jossa molempien osapuolten välillä on yhteinen kieli, lyhyimmillään saatetaan puhua muutamasta minuutista. Kuvitellussa tilanteessa tuo aika moninkertaistuu, vaikka se saattaisi olla yhtä nopeasti hoidettavissa. Jos partio osaisi sanoa sanan ”ajokortti” venäjäksi, tilanne saattaisi ratketa huomattavasti nopeammin. Ajokortista saatavilla tiedoilla partio pystyy selvittämään, onko tilanteessa ryhdyttävä toimenpiteisiin, vai onko kaikki kunnossa.

Noudattaako edellä kuvattu tilanne vähimmän haitan periaatetta, jos ”syyttömän” ajoneuvon pysäytykseen vierähtää kohtuuttomasti aikaa? Ei toki voida olettaa, että suomalainen poliisi osaisi kaikkia maailman kieliä, mutta kuten aiemmin mainittu, venäjä on kolmanneksi puhutuin kieli Suomessa. Näin ollen voidaan olettaa, että sen tarve korostuu poliisin työssä, ja yksittäisten sanojen osaaminenkin voi parhaimmillaan vaikuttaa partion tehokkuuteen.

Vaikka unohdettaisiin tehokkuus ja velvoitteet, asiaa voidaan lähestyä myös kunnioituksen näkökulmasta. Valmistuvat poliisit vannovat poliisin eettisen valan. Valassa mainitaan

muun muassa toiminen tasapuolisesti ja ihmisarvoa kunnioittaen (Poliisi, 2020). Poliisia ei velvoiteta osaamaan venäjää, mutta venäjän käyttäminen asiakastilanteessa saattaa herättää kiitosta vastapuolessa, kun hänen kieltänsä kunnioitetaan. Tämä on omiaan parantamaan jo entisestään suomalaisen poliisin hyvää imagoa kohteliaana ja oikeudenmukaisena viranomaisena.

3.3 Venäjän kieli ja kyrilliset aakkoset

Venäjän kieli on yksi Euroopan alueella olevista indoeurooppalaisista kielistä, jonka erikoisuutena on sen kirjoittaminen kyrillisin aakkosin. Suomi taas kuuluu suomalais-ugrilaisiin kieliin, mutta niiden välillä on silti paljon rakenteellisia yhtäläisyyksiä. Venäjän kielessä on lisäksi paljon helposti ymmärrettäviä lainasanoja, jotka on lainattu suomen kieleen. (Cavén & Heikura 2017.)

Helsingin Yliopiston venäjän kielen tutkijana toiminut professori Arto Mustajoki kertoo, että venäjä kirjoitetaan kyrillisin kirjaimin, koska ne vastaavat parhaiten kielen ääntämistä. Siten niiden käyttäminen on tarkoituksenmukaisinta. (Cavén & Heikura 2017.) Kuvassa 1 on esitelty kyrilliset aakkoset, ja niiden vastineet latinalaisin aakkosin.

Kyrillinen kirjain		Suomeksi
А а	*А а*	A
Б б	*Б б*	B
В в	*В в*	V
Г г	*Г г*	G
Д д	*Д д*	D
Е е	*Е е*	Je tai E
Ё ё	*Ё ё*	Jo
Ж ж	*Ж ж*	Ž tai ZH
З з	*З з*	Z
И и	*И и*	I
Й й	*Й й*	J tai I

Kyrillinen kirjain		Suomeksi
К к	*К к*	K
Л л	*Л л*	L
М м	*М м*	M
Н н	*Н н*	N
О о	*О о*	O
П п	*П п*	P
Р р	*Р р*	R
С с	*С с*	S
Т т	*Т т*	T
У у	*У у*	U
Ф ф	*Ф ф*	F

Kyrillinen kirjain		Suomeksi
Х х	*Х х*	H
Ц ц	*Ц ц*	TS
Ч ч	*Ч ч*	TŠ tai TSH
Ш ш	*Ш ш*	Š tai SH
Щ щ	*Щ щ*	ŠTŠ tai SHTSH
ы	*ы*	y (taka i)
ъ	*ъ*	pehmennys
ь	*ь*	kovennus
Э э	*Э э*	E
Ю ю	*Ю ю*	Ju
Я я	*Я я*	Ja

Kuva 1: Kyrilliset aakkoset ja niiden vastineet (Kuva: Matka-Prima Futurist Oy 2020)

3.3.1 Translitterointi

Siirtokirjoituksella, eli translitteroinnilla tarkoitetaan muun muassa venäjän kielessä käytettyjen kyrillisten kirjaimien kääntämistä latinalaiseen kirjainasuun. Latinalaisilla aakkosilla tarkoitetaan kirjaimia a:sta z:aan. Standardin valinnan mukaan, translitteroinnissa jokin kyrillinen aakkonen korvataan yhdellä tai useammalla latinalaisella aakkosella. (Korpela

2000.) Kyrillisten kirjainten translitterointiin on käytössä kaksi eri standardia, kansainvälinen ISO 9-standardi, ja Suomen oma kansallinen SFS 4900-standardi. Standardit eroavat käyttötarkoituksiltaan ja kirjoitustyyleiltään.

Koska opinnäytetyön pääpaino ei ole kielitieteellinen, translitterointia käsitellään vain pintapuolisesti, ja käännösten tavoitteena on olla käytännönläheisiä. Poikkeuksia standardeihin saattaa siis ilmetä. Kirjavuus eri translitterointistandardien käytössä on yleisesti tiedossa oleva ongelma (Palander 2011).

3.3.2 ISO 9

ISO 9-standardi on kansainvälisesti käytössä oleva kaava, joka perustuu siihen, että jokainen kirjain korvataan yhdellä kirjaimella. Jotkin kyrilliset kirjaimet ääntyvät kuitenkin niin, ettei niiden korvaaminen yhdellä kirjaimella onnistu. Sama kirjain saatetaan ääntää eri tavalla riippuen sen sijainnista sanassa. Mikään standardi ei kuitenkaan pysty täysin vastaamaan ääntämistä. ISO 9 standardin etu on kuitenkin siitä, että sana on mahdollista palauttaa suoraan alkuperäiseen muotoonsa. (Korpela 2000.)

3.3.3 SFS 4900

SFS 4900 on siis Suomen oma kansallinen kaava, joka on ISO 9-kaavaa yleisemmin käytössä. Se ei kuitenkaan sovellu esimerkiksi tieteellisiin julkaisuihin. SFS 4900 standardin mukaan kirjain translitteroidaan vastaamaan ääntämystä paremmin. Joitain kirjaimia vastaa siis kirjainpari, joka kertoo millaista äännettä kirjain vastaa. Standardin ongelma on kuitenkin se, ettei käännöstä voida palauttaa suoraan alkuperäiseen muotoon, eikä sanan kyrillistä asua pystytä suoraan päättelemään käännöksestä, vaan se vaatii vankkaa osaamista. (Korpela 2000.)

3.4 Tulkkaus

Oppaan tarkoituksena ei ole korvata tulkkausta, vaan avustaa poliisimiestä selviämään tilanteista, joissa yhteistä kieltä ei löydy. Tulkkaus on oleellinen osa, kun puhutaan laissa määritellyistä kielellisistä oikeuksista, mitkä takaavat asianosaisen oikeusturvan toteutumisen. Siihen riittävää kielitaitoa ei ole tarkoitus hankkia tällä oppaalla, eikä sitä ole sen avulla mahdollista hankkiakaan. Tulkkauksesta aiheutuu kuitenkin aina menoja, joten jos poliisimiesten

kielitaitoa lisäämällä voidaan vähentää tulkkipalveluiden tarpeetonta käyttöä, uskon oppaan olevan hyödyllinen myös kustannustehokkuuden näkökulmasta.

3.4.1 Puhelintulkkaus

Puhelintulkkaus on vallalla oleva käytäntö, kun puhutaan kenttätyöstä. Siihenkin liittyy kuitenkin haasteita. Aina ei tiedä, onko tulkki välittömästi saatavilla. Tämä saattaa aiheuttaa hankaluuksia, mikäli tilanne on päällä ja tarve tulkille on kova. Kankeutta saattaa myös aiheuttaa useiden palveluntarjoajien viidakko, jos siihen ei ole selkeää ohjeistusta.

Tulkkauspalveluista puhuessa tulee aina muistaa myös kustannukset. Tutkinnassa tulkkauksen rooli on tärkeämpi, ja siellä onkin mahdollista saada ”rahoille enemmän vastinetta”. Kenttätyössä ei tunnu tarkoituksenmukaiselta soittaa tulkkauspalveluun yksittäisten sanojen takia, jos tilanne voisi olla muulla tavoin ratkottavissa.

Keskustelin asiasta erään harjoittelijakollegani kanssa, kun hän oli käynyt läpi tilanteen, jossa kaivattiin tulkkausta kentällä. Tilanne ei olisi ratkennut pelkän sanalistan avulla, joten puhelintulkkaus oli ainoa mahdollisuus. Hänen onnekseen oikean kielen tulkki oli heti tavoitettavissa, ja tilanne sujui mutkitta.

Pohdimme kuitenkin yhdessä sitä, miten hankalaksi tilanne olisi voinut edetä, jos tulkkia ei olisi ollutkaan heti saatavilla, koska yhteistä kieltä ei ollut. Haasteeksi hän koki myös sen, että esimerkiksi sakon tiedoksianto oli hankalaa, kun tulkki ei ollut enää käytettävissä. Puhelintulkkauksen ajallinen rajallisuus voi joissain tilanteissa synnyttää haasteita, ja silloin apusanoista voi olla hyötyä.

Eräs toinen kollegani kertoi kokemuksestaan Uudenmaan tiesululta. Hän oli pysäyttämässä ulkomaisella rekisteritunnuksella varustettua kuorma-autoa. Kuljettaja antoi rahtia koskettavat asiakirjat ja passinsa, mutta ei ajokorttiaan. Kollegani tarvitsi kuitenkin myös kuljettajan ajokortin, mutta yhteistä kieltä ei löytynyt. Hän kokeili suomea, ruotsia ja englantia, mutta kuljettaja ei ymmärtänyt. Tilanne oli tuskainen, koska tarkastusten piti sujua jouhevasti.

Kollegani päätyi lopulta kysymään tiesululla olevalta kollegaltaan apua. Hän kysyi kuljettajalta mitä kieltä tämä puhuu, ja kuljettaja vastasi, että venäjää. Poliisi sanoi kuljettajalle ”pravá”, ja tämä ojensi ajokorttinsa.

Tämä on konkreettinen esimerkki siitä, mikä opinnäytetyöni tavoitteena on. Se myös vahvistaa ajatusta siitä, että yksittäisten sanojen osaamisesta on oikeasti hyötyä. Tilanteet voivat joskus tosiaan ratketa vain yhden sanan sanomalla.

3.4.2 Tulkkausohjelmat

Erilaisia tulkkausohjelmia on saatavilla internetissä, mutta esimerkiksi ilmaisena saatava Google-kääntäjä on usein epävarma, ja tekee virheellisiä käännöksiä. Väärinkäsitysten riski kasvaa, ja tilanteen hoitaminen takkuaa. Google-kääntäjän ongelma on, että se on ohjelmoitu englannin kielelle, ja tekstit käännetään usein englannin kautta kohdekielelle (Junttila 2013). Se edellyttäisi siis molemmilta osapuolilta englanninkielen taitoa, joka kuitenkin on monesti puutteellista. Mikäli molemmat osaisivat englantia, ongelmaa ei ehtisi edes syntyä, eikä käännöspalvelulle olisi tarvetta.

4 PRODUKTI

4.1 Suunnitelma

Kuten Vilkka ja Airaksinen kirjassaan Toiminnallinen opinnäytetyö toteavat, toiminnallisessa opinnäytetyössä ei ole välttämätöntä käyttää tutkimuksellisia menetelmiä. He toteavat myös, että aineiston hankinta saattaa kasvattaa opinnäytetyön työmäärää kohtuuttomaksi, mikäli siihen yhdistetään jonkinlainen selvitys. (2003, 56.) Siksi päätinkin, etten lähde hankkimaan materiaalia haastatteluilla tai kyselyillä, vaan kerään materiaalin itse hankkimistani aineistoista. Vaarana on, että produktin materiaalin näkökulma jää suppeaksi, mutta toisaalta se on helpommin hallittavissa, kun ideoita ei tulee liikaa ulkopuolelta.

Suunnitelma produktin laatimiseksi lähtee liikkeelle materiaalin kartoituksella. Kuinka paljon venäjänkielistä alaan liittyvää aineistoa on jo olemassa, ja miten siihen pääsee käsiksi. Tässä vaiheessa on tarkoitus haalia karkealla kädellä erityyppisiä lähteitä seuraavaa vaihetta, eli materiaalin tarkempaa tarkastelua varten.

Toinen vaihe on materiaaliin tutustuminen. Sen tarkoituksena on ensisijaisesti arvioida materiaalin soveltuvuus, jonka jälkeen löydetystä materiaalista on tarkoitus alkaa kerätä sisältöä varsinaiseen produktiin. Tämä työvaihe on todennäköisesti aikaa vievin, koska

vieraskielinen materiaali on hidasta käsitellä, ja sisältö pitää taltioida tulevia työvaiheita varten. Lisäksi vaarana on, että sisältöä kerätessä iskee ahneus, joka kostautuu seuraavassa työvaiheessa.

Kolmannessa vaiheessa kerättyä sisältöä työstetään produktiin sopivaksi. Tämä tarkoittaa käytännössä sanaston ja fraasien translitterointia, sekä produktin ulkomuodon hahmottelua. Tämän työvaiheen ajankäytön määrittää pitkälti kerätyn sisällön laajuus ja haastavuus.

Viimeisessä vaiheessa lopullinen produkti viimeistellään sekä ulkoisesti että sisällöllisesti. Mietittävää on muun muassa sisällön esittämisessä, eli lajitellaanko se esimerkiksi aakkosittain, vai aihepiirin mukaan. Lisäksi tulee päättää, minkälaisessa muodossa lopullinen produkti esitetään, eli onko kyseessä sähköinen vai kirjallinen materiaali.

4.2 Toteutus

Päätin toteuttaa kielioppaan lopulta melko suppeana, jotta se palvelee tarkoitustani parhaiten. Aiemmin näkemäni kielioppaat ovat hienoja taskukokoisia kirjasia, mutta uskon niiden käytön jäävän silti liian vähälle. Vaikka opasta olisi mahdollista pitää haalarin taskussa, tai keikkakassissa mukana, en ole kuitenkaan nähnyt niin tapahtuvan käytännössä.

Kaikilla on nykyään oma matkapuhelin mukana, ja partiossakin on aina jonkinlainen partiopuhelin. Ajatus oppaan jäämisestä heti käyttämättä mietitytti, koska paperiversio on myös heikompi kestämään kulumista. Asiaa pohdittuani syntyi päätös tuottaa mobiilissa toimiva opas paperiversion sijaan.

Tämä ratkaisu rajoitti produktin sisällön laajuutta, ettei oppaasta tule liian raskasta tiedostoa, tai liian hankalaa käyttää. Tavoitteenani oli kuitenkin saada ytimekäs ja mahdollisimman käyttökelpoinen tuotos, jossa ei ole niin sanotusti mitään ”ylimääräistä”. Vaikka olemassa olevat kielioppaat ovat erittäin kattavia ja hyviä, epäilen niiden käyttökelpoisuutta, koska niissä on niin paljon materiaalia. Laakson teoksessa on lähes 200 sivua, joten yhden tietyn sanan löytämien voi olla hitaampaa verrattuna suppeampaan tiedostoon.

Suppeampi sanamäärä mahdollistaa myös olennaisimpien termien ulkoa opettelun, joka jouduttaa tilanteiden ratkeamista entisestään, kun tiedostoa ei tarvitse kaivaa joka kerta esille. ”Miniopas” toimii myös esimerkkinä sen käyttäjälle, miten sanalistaan voi itse jatkaa oman

kiinnostuksen ja tarpeen mukaan. Tämän laajuinen opas ei missään nimessä ole autuaaksi tekevä, eikä sen ole tarkoituskaan olla, koska saatavilla on kattavampia oppaita. ”Miniopas” toivottavasti herättää kiinnostusta aiheeseen, ja kannustaa lukijaansa perehtymään omaan kielitaitoonsa ja sen kehittämiseen.

4.2.1 Materiaalin hankinta

Venäjän kielistä materiaalia löytyi jopa yllättävän hyvin, ja haastavimmaksi luulemani vaihe osoittautuikin helpoimmaksi. Tehtäväksi jäi enää materiaalin jalostaminen ja kerääminen kokoon, koska poliisialan sanastoa ei tarvinnut etsimällä etsiä.

Lähteistä on koottu oleellisimmaksi kokemani sanasto. Pääaineistona käytin Poliisisanasto suomi - venäjä -kirjaa (Laakso, 2013), sekä Venäläis-suomalaista keskusteluopasta lainvalvontaviranomaisille (Kudin & Kujanpää, 2011). Molemmat teokset ovat hyvin kattavia, ja pitävät sisällään sanastoa ja fraaseja poliisityön kaikille osa-alueille.

Materiaalin hankintaa helpotti se, että alan sanastoa on jo valmiiksi kerätty kokoon, eikä sitä tarvinnut itse lähteä hakemaan sanakirjoista. Haasteita tuotti kuitenkin materiaalin määrä, koska yhteensä materiaalia oli lähes 300 sivun verran. Lähestyin materiaalin keruuta toisesta suunnasta, ja aloitin keräämällä sanalistan mielestäni olennaisimmista sanoista suomeksi. Näin olisi helpompi etsiä tietyt sanat materiaalista, kuin käydä koko materiaali läpi.

Valikoin listaan sellaisia sanoja, joita koen poliisin yleisesti käyttävän paljon. Keikan luonteesta riippumatta lähtökohtaisesti aina poliisia kiinnostaa, kenen kanssa ollaan tekemisissä. Siksi esimerkiksi sana *ajokortti*, kuuluu mielestäni tärkeimpien sanojen joukkoon. Saman asian ajaa toki myös esimerkiksi passi tai henkilökortti, mutta liikennetehtävillä ajo-oikeuden selvittäminen kuuluu perusasioihin. Venäjän kielen osaaminen korostuu myös erityisesti raskaan liikenteen valvonnan parissa, joten oppaaseen on pyritty valikoimaan myös sitä tehtävää tukevaa sanastoa.

Sanoja valikoidessa mietin myös niiden merkityksiä, ja pyrin valikoimaan sanoja, jotka ovat yksiselitteisiä. Näin vältetään väärinkäsitysten syntymistä. Olin alkuun suunnitellut lisääväni listalle muutaman helpon kysymyksen, mutta päätin kuitenkin jättää ne pois, koska vastausten ymmärtäminen vaatisi perehtyneisyyttä oppaan käyttäjältä, eikä se siten välttämättä

palvelisi kuin harvoja. Osa kysymyksistä oli kuitenkin mahdollista muuttaa toteavampaan sävyyn, jolloin niiden avulla sai ikään kuin vastauksen kysymykseen.

4.2.2 Materiaalin käsittely

Valikoin käytettäväksi standardiksi Suomessa käytössä olevan SFS 4900-standardin, koska se kertoo tarkemmin sanan oikeanlaisesta ääntämisestä, ja näin ollen on yksi ymmärtämisen kulmakivistä. Kyrillisten kirjainten ääntäminen vaihtelee kirjaimen sijainnista riippuen, joten ISO 9-standardi ei palvele siinä tarkoituksessa riittävästi. (Korpela 2000.) Vaarana on sanan merkityksen muuttuminen, joten SFS 4900 on soveltuvampi produktin translitterointistandardiksi.

Kun suomenkielinen sanalista oli valmis, etsin keräämilleni sanoille venäjänkieliset vastineet. Sanat olisi voinut lisätä tiedostoon ”kopio ja liitä”-tekniikalla, mutta koin tämän olevan hyvä harjoitusmahdollisuus, ja päätin kirjoittaa sanat itse kyrillisin kirjaimin. Tämä toki edellytti, että latasin koneelleni kyrillisen näppäimistön, ja varasin enemmän aikaa materiaalin käsittelyyn. Edellä mainittujen teosten lisäksi hyödynsin materiaalin venäjän kielisten vastineiden etsimisessä Sanakirja.org-internetsivustoa.

Viimeisenä vaiheena kyrillisin aakkosin kirjoitetut sanat käännettiin lausumismuodossaan latinalaisiin aakkosiin. Tätä varten internetistä löytyi erilaisia käännösohjelmia. Valikoin niiden joukosta tietolähteenäkin käytetyn Jukka Korpelan tekemän käännösohjelman. Ohjelmassa valitaan kieli, mistä halutaan translitteroida, ja sana liitetään yllä olevaan kenttään. Alla olevaan kenttään syntyy SFS 4900-standardin mukaisesti translitteroitu sana.

4.3 Lopputulos

Edellä kuvatun prosessin lopputuloksena syntyi ”100 hyödyllistä sanaa venäjäksi”-minikieliopas (liite). Materiaalin varsinainen käsittelyvaihe oli melko hidas ja työläs. Osittain tästä syystä tingin ulkomuodollisista seikoista, ja käytin enemmän aikaa sisällön hiomiseen, kuin oppaan visuaaliseen näyttävyyteen.

Opas on ulkoasultaan simppeli, koska halusin sen olevan selkeä ja helppolukuinen. Liiallinen koristelu ja visuaalisten yksityiskohtien hiominen olisi paitsi aikaa vievää, se saattaisi myös tehdä oppaasta liian sekavan näköisen. Neutraalista ulkonäöstä on myös mielestäni

hyötyä, kun opasta käytetään työtehtävillä. Liian värikäs tai huomiota herättävä opas ei olisi uskottava virkatehtävällä käytettäväksi.

Opas on kahdelle kaksipuoleiselle tai neljälle A4-paperille mahtuva, tulostettava tai digitaalisena tiedostona käytössä oleva sanalista. Sanat on lajiteltu aakkosittain, sillä koin sen olevan loogisin tapa löytää oikea sana kiireen keskellä. Sanoja ei ole jaettu aihepiireittäin, koska ongelmaksi muodostuisi kunkin sanan luokittelu johonkin tiettyyn kategoriaan. Monet sanoista sopisivat useamman aihepiirin sisään, mikä hankaloittaisi sana löytämistä, jos käyttäjä ei ajattelekaan luokittelua samalla tavalla kuin tekijä.

Opas on jaettu kolmeen sarakkeeseen, joista ensimmäisessä sana on suomeksi. Suomenkielinen sana on lihavoitu, jotta se korostuu, ja erottuu helpommin. Keskimmäisessä sarakkeessa sana on kirjoitettu kyrillisin kirjaimin. Kolmannessa sarakkeessa on translitteroitu sana kursivoituna.

Olen lopputulokseen tyytyväinen, koska mielestäni se ajaa tavoitteitani, ja on käyttökelpoinen. Käyttämäni materiaalit ja ohjelmistot toimivat hyvin ja suunnitellusti produktin tuottamiseksi. Parantamisen varaa jäi mielestäni sisällöllisesti, mikä tarkoittaa sanamäärän kasvattamista tai vaikeampien fraasien sisällyttämistä. Tavoite oli kuitenkin luoda matalan kynnyksen opas, ja uskon tämän tuotoksen palvelevan siinä tarkoituksessa hyvin.

5 POHDINTA

5.1 Luotettavuus

Lähdeaineiston luotettavuuteen vaikuttaa tietolähteen auktoriteetti, tunnettuus, lähteen ikä ja laatu, sekä lähteen uskottavuuden aste. Mitä tuoreempi lähde on, sitä luotettavampi se yleensä on. (Vilkka & Airaksinen 2003, 72-73.) Aiheestani löytyvä materiaali ei ole aivan viime vuosina julkaistua, joten se laskee osaltaan sisällön luotettavuutta.

Työn luotettavuuteen on vaikuttanut myös runsas toissijaisten lähteiden käyttö. Työssä on käytetty paljon opinnäytetöitä lähdemateriaalina. Tietoa on siis jo jalostettu useaan otteeseen, joten on vaarana, että tieto on muokannut muotoaan liikaa alkuperäisestä lähteestä. Työssä esitetyistä perusteluista osa pohjautuu enemmän omiin kokemuksiin, kuin

kirjallisessa muodossa olevaan teoriaan. Kokemuksiani tukevaa tilastotietoa, ja argumenttejani tukevia lakitekstejä löytyi kuitenkin hyvin.

Käytössä ollut venäjänkielinen materiaali on peräisin Poliisiammattikorkeakoulun tuottamista lähteistä, joten niiden sisältämän tiedon voidaan katsoa olevan luotettavaa auktoriteettinsa puolesta. Varsinaisessa käännöstyössä on käytetty ilmaista internetistä löytyvää käännösohjelmaa, joten se asettaa haasteita sisällön luotettavuudelle. Käännösohjelma on kuitenkin peräisin tietosivustolta, jonka on luonut pitkän uran tieteen parissa tehnyt henkilö. Se tukee lähteen uskottavuutta. Opasta ei kuitenkaan ole oikoluettu venäjän kieltä sujuvasti osaavan henkilön toimesta, joten mahdollisia kirjoitusvirheitä on saattanut jäädä tekstiin.

5.2 Haasteet

Suurin haaste oppaan käytössä on se, ettei siitä ole apua vastapuolen vatsauksen ymmärtämiseen. Siksi esimerkiksi kysymykset oli jätettävä oppaasta pois, koska käyttäjä ei välttämättä ymmärtäisi niiden vastausta. Vaikka kysymykseen voisi olla kyllä tai ei-vastaus, on todennäköistä, ettei vastapuolen vastaus jää vain siihen, vaan hän kertoo enemmän. Tällöin vastauksen ymmärtämiseksi pitäisi omata hyvät kuullun ymmärtämisen taidot venäjän kielestä. Mikäli tilanne olisi niin hyvä, luultavasti oppaalle ei olisi siinä vaiheessa enää tarvetta.

Huolimatta siitä, käyttääkö oppaan käyttäjä sanoja tai fraaseja, saattaa vastapuoli siltikin alkaa puhua venäjää enemmän mitä käyttäjä ymmärtää. Venäjänkielisiä sanoja käytettäessä, vastapuoli saattaa ymmärtää, että asia voidaan hoitaa kokonaisuudessaan venäjäksi, vaikka tilanne ei niin ole, vaan sanojen on tarkoitus toimia apukeinona muun kommunikoinnin ohella. Siksi oppaan käyttäminen vaatiikin käyttäjältään tilannetajua ja arviointia siitä, onko tilanne hoidettavissa oppaan avulla, vai vaatiiko se kokonaisvaltaisempaa tukea kielimuurin osalta. Parhaiten opas soveltuu käytettäväksi sellaisiin tilanteisiin, jossa ei välttämättä odoteta sanallista vastausta, vaan vastaus on suoritettu toimenpide.

Oppaan käyttöön liittyviä haasteita ovat myös muun muassa sen markkinointi ja jakaminen. Mitä kautta materiaalin saa mahdollisimman monen saataville ja niin, että se on helposti löydettävissä ja käytettävissä? Haasteeksi voidaan katsoa myös oppaan konkreettinen käyttäminen. Muistetaanko sen olemassaolo tilanteen tulleen, vai yritetäänkö tilanne ratkaista perinteisin menetelmin?

Tämä opas saattaa myös jäädä jo olemassa olevien, laajempien kielioppaiden jalkoihin. Vaikka oppaan tarkoituksena on olla vain ”hätäensiapu”, moni saattaa hakeutua kattavamman oppaan pariin. Vaikka tarkoituksena ei ole myöskään kilpailla tulkkauspalveluiden kanssa, saattaa olla, että tilanteet vaativat joka tapauksessa tulkkia. Silloin oppaan käytöstä ei ole hyötyä, kun yhteys tulkkiin on otettava.

5.3 Lopuksi

Opinnäytetyön alussa on kuvattu sen tavoitteet ja mitä työ tulee pitämään sisällään. Prosessin ollessa lopussa on aika tehdä johtopäätöksiä työn onnistumisesta, sen haasteista sekä tulevaisuudesta.

Toive oman kielitaidon kehityksestä toteutui osittain. Koska työn pääpaino oli enemmän tieteellisessä kirjoittamisessa kuin pelkän produktin työstämisessä, ei kielen harjoitteluun siunautunut niin paljoa aikaa kuin se olisi vaatinut. Oman kielen kehittämisen näkökulma on kuitenkin heijastunut produktin käytettävyyttä ajatellessa, joten kirjoittamisprosessin tultua päätökseen, se tulee varmasti ainakin allekirjoittaneen koekäyttöön.

Työmäärältään prosessi vastasi hyvin sitä, mitä olin odottanutkin. Vieraan kielen kanssa työskentely loi haasteita varsinkin ajankäytöllisesti, koska sisältö oli käsiteltävä useaan kertaan. Työn edetessä lähde lähteeltä kävi kuitenkin yhä enemmän ilmi se, että venäjän kielen osaamiselle on kova tarve. Sama viesti toistui myös työelämässä opinnäytetyöni aiheesta kertoessani.

Tavoitteena oli tuottaa opas, jonka avulla poliisimies selviäisi yksinkertaisista tilanteista venäjän kieltä käyttäen, ilman aiempaa kielen osaamista. Produkti ei ole vielä testikäytössä, joten sen toimivuutta on vaikea arvioida. Siinä olisikin yksi opinnäytetyön aiheen jatkotutkimuksen mahdollisuus. Oppaan käytön voisi kohdentaa jollekin ryhmälle, jonka osaamisen karttumista voisi mitata ja analysoida. Samalla pystyisi kartoittamaan oppaan kehityskohtia.

Työn ongelmakohdiksi nousi viitekehyksen luominen riittävän kattavaksi, jotta työ täyttäisi tieteellisen kirjoittamisen kriteerit. Koen kuitenkin, että työn tarve on pystytty perustelemaan monesta eri näkökulmasta, ja sen tueksi on löytynyt myös teoriaa. Lisäksi venäjän kieltä osaavien poliisien määrän selvittäminen jäi puutteelliseksi, koska tiedon olemassa olosta ei tullut selvyyttä, eikä tähän työhön käytettävä aika riittänyt sen seikan selvittämiseen.

Haasteita tuotti myös produktin laajuuden määrittäminen. Sitä miettiessä oli punnittava sekä käyttäjän näkökulmaa, omaa osaamista, sekä ajankäytöllisiä resursseja. Produktin kohdalla jäi siis kehitettävää, mutta myös se avaa mahdollisuuden jatkotoimenpiteille, ja koenkin, että produktin tarkoituksena on toimia ennen kaikkea esimerkkinä henkilökohtaisen osaamisen kartuttamisen välineenä, tai laajemman oppaan pohjana.

LÄHTEET

Airaksinen, Tiina & Vilkka, Hanna 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki, Tammi.

Antinjuntti, Kristiina & Lammi, Kirsi 2013. Poliisin työssä kielitaito on osa oikeusturvaa. Helsingin sanomat 10.4.2013. Luettavissa: https://www.hs.fi/mielipide/art-2000002630864.html. Luettu 27.4.2020.

Cavén, Tina & Heikura, Pasi 2017: Alas kyrillisten kirjainten kielimuuri. Yle 23.02.2017. Luettavissa: https://yle.fi/aihe/artikkeli/2017/02/23/alas-kyrillisten-kirjainten-kielimuuri. Luettu 15.5.2020.

Haikansalo, Anu & Korander, Timo 2019. Opinnäytetyöohje. Opinnäytetyön prosessi, toteutus ja arviointi poliisi (ylempi AMK) -tutkinnossa. YAMK-opinnäytetyö.

Heinonen, Oskari 2019. Vieraskielisten kohtaaminen poliisin valvonta- ja hälytystoiminnassa. Vuorovaikutustilanteet vieraskielisten kanssa Turun seudulla. Opinnäytetyö.

Junttila Janne 2013. Miksi Google Translate on kökkö? Yle 8.4.2013. Luettavissa: https://yle.fi/aihe/artikkeli/2013/04/08/miksi-google-translate-kokko. Luettu 17.4.2020

Kallioinen, Antti 2019. Ulkomaalaisen kohtaaminen liikennetehtävällä. Opas siitä, mistä löytää apua kielellisesti haastavissa tilanteissa. Opinnäytetyö.

Kananen, Jorma 2015. Opinnäytetyön kirjoittajan opas. Näin kirjoitan opinnäytetyön tai pro gradun alusta loppuun. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja-sarja.

Klementjeva, Anna 2020. Poliisiammattikorkeakoulun venäjän kielen opettaja. Sähköposti 24.4.2020

Kokkonen, Yrjö 2017. Ulkomaisten rakennusmiesten palkkaetu loppumassa – EU sopi lähetettyjen työntekijöiden työehdoista. Yle 24.10.2017. Luettavissa: https://yle.fi/uutiset/3-9897633. Luettu 29.12.2019.

Korpela, Jukka. Venäjän ja muiden slaavilaisten kielten translitterointi 17.2.2000. Luettavissa: http://jkorpela.fi/iso9.html8. Luettu 17.4.2020.

Kudin, V.A. & Kujanpää, Olavi 2011. Venäläis-suomalainen keskusteluopas lainvalvontaviranomaisille. Pietari, Sisäministeriön yliopiston kustantamo. Tampere, Poliisiammattikorkeakoulu.

Laakso, Antti 2013. Poliisisanasto Suomi-Venäjä. Poliisiammattikorkeakoulu.

Matka-Prima Futurist Oy 2020. Luettavissa: https://www.primatours.fi/venajan-kieli. Luettu 15.5.2020

Pajuriutta, Satu & Salovaara, Outi 2013. Poliisit opiskelevat venäjää Etelä-Karjalassa. Helsingin sanomat 2.4.2013. Luettavissa: https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000002629109.html. Luettu 5.4.2020.

Palander, Uliana 2011. Kyrillisten kirjainten translitterointi. Opetusmateriaalia Kymenlaakson ammattikorkeakoululle. Opinnäytetyö.
Poliisi. Poliisin eettinen vala. Luettavissa: https://www.poliisi.fi/tietoa_poliisista/poliisin_eettinen_vala. Luettu 1.3.2020.

Poliisi. POL-2019-105. Poliisin VES-kooste 1.6.2019 alkaen. Luettavissa: https://www.poliisi.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/intermin/embeds/poliisiwwwstructure/81164_Poliisin_VES-kooste_1.6.2019_lukien.pdf?9661677134ebd688. Luettu 26.4.2020.

Salmi, Ilkka 2019. Poliisin määrärahat vaihdelleet vuosittain, poliisien määrään vihdoin korjausta. Sisäministeriön blogi 26.8.2019. Luettavissa: https://intermin.fi/ajankohtaista/blogi/-/blogs/poliisin-maararahat-vaihdelleet-vuosittain-poliisien-maaraan-vihdoin-korjausta. Luettu 26.4.2020.

Salonen, Kari 2013. Näkökulmia tutkimukselliseen ja toiminnalliseen opinnäytetyöhön. Opas opiskelijoille, opettajille ja TKI-henkilöstölle. Turun ammattikorkeakoulun puheenvuoroja 72. Turun ammattikorkeakoulu. Luettavissa: http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522163738.pdf. Luettu 26.4.2020.

Sanakirja.org. Luettavissa: https://www.sanakirja.org/. Luettu 26.4.2020.

Tilastokeskus. Vieraskieliset. Luettavissa: http://www.stat.fi/tup/maahanmuutto/maahanmuuttajat-vaestossa/vieraskieliset.html. Luettu 10.12.2019.

Turun kaupunki. Väestö kielen ja iän mukaan 31.12.2016. Luettavissa: https://www.turku.fi/turku-tieto/tilastot/tilastotietoja-aihealueittain/2-vaesto-0. Luettu 10.12.2019.

Venäjän suurlähetystö Suomessa. Venäjän kieli Suomessa. Luettavissa: https://helsinki.mid.ru/web/helsinki-fi/venajan-kieli-suomessa. Luettu 10.12.2019.

100 HYÖDYLLISTÄ SANAA VENÄJÄKSI

ajokielto	запре́т на управле́ние тра́нспортными сре́дствами	zapret na upravlénije tránsportnymi srédstvami
ajokortti	водительские права́	*voditelskije pravá*
ajopiirturin kiekko	диаграммный лист для тахо́метра	*diagrammnyi list dlja tahómetra*
ajovalot	фа́ры	*fáry*
allekirjoitus	по́дпись	*pódpis*
anteeksi	извините	*izvinite*
asiakirja	докуме́нт	*dokumént*
asianajaja	адвока́т	*advokát*
asianomistaja	потерпевшее лицо́	*poterpevšeje litsó*
asunnoton	бездомный	*bezdomnyi*
auto	машина	*mašina*
dna-näyte	про́ба ДНК	*próba DNK*
En ymmärrä venäjää.	Я не понимаю по-русски.	*Ja ne ponimaju po-russki.*
ensiapu	пе́рвая по́мощь	*pérvaja pómoštš*
epäkuntoinen	дефе́ктный	*deféktnyi*
eräpäivä	срок	*srok*
esitutkinta	предварительное следствие	*predvaritelnoje sledstvije*
etsintä	о́быск	*óbysk*
henkilönkatsastus	освидетельствование	*osvidetelstvovanije*
henkilöntarkastus	личный обыск	*litšnyi obysk*
henkilötiedot	персональные данные	*personalnyje dannyje*
henkilötodistus	удостовере́ние ли́чности	*udostoverénije lítšnost*
henkilötunnus	личный код	*litšnyi kod*
henkilövahinko	причинение вреда здоровью	*pritšinenije vreda zdorovju*
hetkinen	мину́тку	*minutku*

100 HYÖDYLLISTÄ SANAA VENÄJÄKSI

Hiljaa!	Тихо!	*Tiho!*
huoltaja	опекун	*opekun*
huomautus	замечание	*zametšanije*
huumausaine	наркотик	*narkotik*
häiritsevä	нарушающий	*narušajuštšij*
ilmoittaja	заявитель	*zajavitel*
jalankulkija	пешеход	*pešehod*
jarrut	тормоза́	*tormoza*
Kaikki kunnossa.	Всё в позядке.	*Vsjó v parjádke.*
kansalaisuus	гражда́нство	*graždanstvo*
katsastamaton	не проше́дший техосмо́тр	*ne prošédši tehosmótr*
kauppaliike	магазин	*magazin*
kellonaika	вре́мя	*vrémja*
kielletty	запрещённый	*zapreštšonnyi*
kiinniotettu	задержанный	*zaderžannyi*
kiinniotto	задержание	*zaderžanije*
kiitos	спасибо	*sbasibo*
kotirauhan rikkominen	нарушение покоя в семье	*narušenije pokoja v semje*
kuljettaja	водитель	*voditel*
kuorma-auto	грузови́к	*gruzovík*
kuormakirja/rahtikirja	накладна́я	*nakladnája*
kuulustelu	допро́с	*doprós*
Kuuntele.	Слушать.	*Slušat.*
käräjäoikeus	уездный суд	*ujezdnyi sud*
laiton	нелегальный	*nelegalnyi*

100 HYÖDYLLISTÄ SANAA VENÄJÄKSI

laki	зако́н	*zakón*
lapsi	ребёнок	*rebjonok*
lasti	груз	*gruz*
liikenne	транспорт	*transport*
liikennelupa	разрешение на перевозки	*razrešenije na perevozki*
loukkaantunut	ра́неный	*ránenyi*
lyönti	уда́р	*udár*
meteli	шум	*šum*
mies	мужчи́на	*mužtšína*
moottoripyörä	мотоци́кл	*mototsíkl*
nainen	же́нщина	*žénštšina*
nettotulot	дохо́д нетто	*dohód netto*
näpistys	ме́лкая кража	*mélkaja kráža*
oleskelulupa	разреше́ние на пребыва́ние	*razrešénije na prebyvánije*
Olkaa hyvä.	пожалуйста	*požaluista*
omistaja	владе́лец	*vladélets*
onnettomuus/kolari	ава́рия	*avárija*
osallinen	уча́стник	*utšástnik*
osoite	а́дрес	*ádres*
pahoinpitely	нанесение телесных повреждений	*nanesenije telesnyh povreždenij*
poliisiasema	полице́йский уча́сток	*politséiski utšástok*
puhalluskoe	контро́ль алко́метром	*kontról alkómetrom*
Puhaltakaa.	Дуйте.	*Duite.*
puhelinnumero	номер телефона	*nómer telefóna*
putka	кутузка	*kutuzka*

100 HYÖDYLLISTÄ SANAA VENÄJÄKSI

päihtynyt	пьяный	*pjanyi*
päiväsakko	дневной штраф	*dnevnoi štraf*
rangaistus	наказание	*nakazanije*
rattijuopumus	управление транспортным средством водителем	*upravlenije transportnym sredstvom voditelem*
Rauhoitu.	Споко́йно.	*Spokójno.*
rikoksen uhri	пострадавший	*postradavši*
rikos	преступление	*prestuplenije*
rikosesta epäilty	подозрева́емый	*podozrevájemyi*
sairaala	больни́ца	*bolnítsa*
sakko	штраф	*štraf*
sallittu nopeus	допустимая скорость	*dopustimaja skorost*
suojatie	пешеходный переход	*pešehodnyi perehod*
syntymäaika	да́та рожде́ни	*dáta roždénija*
syyllinen	вино́вный	*vinóvnyi*
syytön	невиновный	*nevinovnyi*
takavarikko	выемка	*vyjemka*
todistaja	свидетель	*svidetel*
tulkki	устный перево́дчик	*ustnyi perevodtšik*
tutka	рада́р	*radár*
vaarallinen	опасный	*opasnyi*
VAK	перевозка опасных грузов	*perevozka opasnyh gruzov*
varkaus	кража	*kraža*
verikoe	ана́лиз кро́ви	*análiz króvi*
väistämisvelvollisuus	обязанность уступить дорог	*objazannost ustupit dorogu*
ylinopeus	превыше́ние ско́рости	*prevyšénije skórosti*

Lähde: Laakso, Antti 2013: Poliisisanasto Suomi-Venäjä. Poliisiammattikorkeakoulu Sanakirja.org. https://www.sanakirja.org/

Käännös: Korpela, Jukka. Venäjän ja muiden slaavilaisten kielten translitterointi 17.2.2 http://jkorpela.fi/translit.html8